

Ahhoz, hogy a tájhoz fűződő személyes kapcsolat megte-remtődjék és fejlődhessék, az érzékelés folyamatát tudato-
san át kell élnünk.

Az első nyári konferenciát 1987-ben rendezték, s egé-
szen 1993-ig Dornach volt a helyszín, 1993-ban Berlin,
1994-ben Drezda. Most, átlépve egy láthatatlan, de annál
erősebben érzékelhető határvonalat, Magyarországon, Tali-
ándörögdőn, egy 700 fős faluban kerül sor erre a találkozó-
ra. Ez a tény olyan lehetőséget hordoz magában, amelyet
egyetlen eddigi rendezvény sem: a találkozás lehetőségét.

A kommunista diktatúra váratlanul gyors összeomlása
után Európa keleti és nyugati országaiban egyaránt tétova
útkeresés indult: merre tovább? Csak míg nyugaton ezt a
kérdést legfeljebb a politikusok tették föl maguknak (sok-
szor még ők sem), addig nálunk ez minden egyes ember
személyes küzdelme volt, illetve ma is az.

Itt nem elég az *érezkelés és gondolkodás viszonyának
megismerése*. Meg kell érteni, mi történt. Most, 5 évvel a
rendszerváltás után látszik igazán, mennyire nem tudjuk
feldolgozni magunkban a történeteket.

A tisztánlátás egyaránt fontos kelet és nyugat számára,
különbön újabb és újabb falak emelkednek közénk. A fala-
kat pedig csak a személyes emberi kapcsolatok képesek le-
rombolni, s a világot átfogó ökológiai kérdések megoldása
is két ember találkozásával kezdődik.

A konferencia délelőtti előadásait Jochen Bockemühl
természettudós tartja. A konferencia elméleti előadásait
délutáni terepgyakorlatok egészítik ki.

Az esti előadások a magyarországi kultúrtörténettel és
a szociális élet sajátosságaival foglalkoznak Kálmán István,
Kampis Miklós, Makovecz Imre és Pap Gábor közreműkö-
désével.

A nyári találkozó témájához kapcsolódóan készülünk
egy kiállítást is Magyarországra hozni. *A táj természetének
megismerése* címmel a Mezőgazdasági Múzeumban '95
őszén megrendezendő tárlat Jochen Bockemühl kutatási
eredményeit mutatja be a professzor saját rajzaival. Néhány
cím a kiállítás anyagából:

*A tájformák, mint az emberi tudatfejlődés tükörképei •
Személyes kapcsolat a tájjal • A természettudományos mód-
szerek továbbfejlesztése • Művészi gyakorlatok • Az élet tit-
kaihoz vezető út • Az állatok metamorfózisa környezetük is-
meretében • A méző kialakulása a Földtörténet során • A
táj, mint élőlény megnyilvánulása az ásvány-, növény- és áll-
latvilágon keresztül • Az élet térbeli és időbeli életmeg-
nyilvánulásai • A táj felelősségteljes alakítása és fejlesztése
• Összefoglalás és kitekintés: Értékek létrehozása a tájban*

A rendezvényt a Goetheanum Természettudományi
Kutatólaboratórium (Svájc) és a Kós Károly Egyesülés szer-
vezi.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk és minden támo-
gatást szívesen fogadunk (További felvilágosítás: PAGONY
Iroda, 1117 Bp. Fehérvári út 27. tel.:1613-482)

Buella Mónika

Bereczky Kálmán EGY ELFELEJTETT TEPLOMTERVEZŐ – Szeghalmy Bálint élete és életműve –

Szeghalmy Bálint építész 1889-ben Nagyváradon szü-
letett a család kilencedik gyermekeként. Édesapja építő-
mesterként telepedett le Nagyváradon, alapított családot és
a református egyház presbitere volt haláláig. Tagja volt a
város építőmester-céhének és a törvényhatóságának. Két
jelentős munkájáról tudunk. Egyik a szentimrei református
templom tornyának, másik a Nagyvárad-újvárosi ref. temp-
lom mennyezetének és fedélszerkezetének újjáépítése.

Bátyja, Sándor, Nagyváradon végezte iskolai tanulmá-
nyait és a Jogi Akadémiát. Az első világháború után ingyen
nyújtott jogsegédletet a rászorulóknak. Életének igazi mun-
katerülete a nagyvárad-i ref. egyház volt, amelynek presbite-
re, gondnoka, majd a közös egyházi vagyon igazgató gond-
noka lett. A nagyvárad-i ifjúság lelki, szellemi. és gazdasági
pártfogójaként 3 holdas kertet vásárolt a hegyen, amelyre
gyülekezeti termet építtetett Bálint öcse terve alapján, a ma-
gyar ifjúsági körök és a hegyen szétszórortan élők lelki gon-
dozására. Az egyház ezt az ügynevezet *Szeghalmy-kertet*
1963-ban a kollektivizálás idején elvesztette s máig sem
kapta vissza.

Szeghalmy Sándor 1964-ben hunyt el és a Várad-Ola-
szi temetőben a családi sírboltba temették. A temető felszá-
molása során a sírboltot is vandálul feldúlták, a sírkövet
azonban sikerült megmenteni és a Várad-Olaszi templom
bejáratánál elhelyezni.

Bálint már kisiskolás korától kitűnt kiváló rajztehetsé-
gével, amely középiskolás és egyetemi hallgató korában ak-
varellfestészetben jutott teljességre. A 30-as években Mis-
kolcon, Szegeden és Clevelandban állították ki műveit. Mű-
ködésének fő területe azonban a műszaki tervezés volt.
1912-ben kapott oklevelet a Budapesti Műegyetemen, de el-
ső munkáját, a Várad-velencei templom tervét még egyete-
mistaként, 1911-ben készítette. A templom építésére min-
den készen állt, amikor kitört az első világháború és meg-
akadályozta a kivitelezést.

1913-tól az Országház műszaki főigazgatóságának iro-
dáján dolgozott. Építész tanára a néhai Schulek Frigyes ta-
nítványa, Látzay Fritz Oszkár egyetemi adjunktus volt, aki
különös szeretettel foglalkozott a középkori építészettel, és
aki mellett részt vett a Műemlékek Országos Bizottsága
megbízásából a brassói Fekete-templom, valamint a kerezi
evangélikus templom felmérésében.

1914 őszén vonult be katonai szolgálatra és 1915 feb-
ruár 8-án súlyosan megsebesülve, másfél évi kórházi keze-
lés után a háború végéig ügyeleti szolgálatot teljesített.
1919-től 1929-ig városi mérnök Nagykanizsán, ahol 1923-
ban a ref. gyülekezet presbitere lett. Kiváló eredményekkel
vett részt építészeti pályázatokon, első díjat nyert a *nagy-
kőrösi gőzfürdő*, a *gelsei községháza*, a *villányi főszo-
labírói hivatal*, a *szombathelyi kereskedelmi leányiskola*, a
soproni evang. teológia internátusa, a *budapesti Külső Jász-
berényi úti városszéli település* és a *csurgói ref. internátus*

A keszthelyi templom és a paplak archív fényképen

terveivel. További díjakat a *mindszent-algyői r. katolikus templom*, a *karcagi kultúrház*, a *pécsi Balokány-liget rendezése és strandfürdő*, a *győri színház*, a *hódmezővásárhelyi ipartestületi székház*, a *hatvani r. katolikus templom*, a *szolnoki vármegyei kórház*, a *balatonfenyvesi r. kat. templom* és a *miskolci ref. templom pályázatain*. Dicséretet kapott a *székesfehérvári Prohászka emléktemplom*, a *soproni gőzfürdő* és a *győri evang. iskola* tervpályázatain. Tervei szerint épült fel Nagykanizsán a *kétemeletes bérház*, a *vásártér*, és a *piac árucsarnoka*, a *filmszínház*, a *szepteteki kultúrház*, a *Deák-és a Teutsch-villa*, a *pölöskei, palinkai és ungyakabfai kastély*, a *keszthelyi és miskolci ref. templom*, a *keszthelyi evang. templom*, valamint a *tapolcai és sümegi református templomok*, a *miskolci Rákóczi kiálló*, valamint Horthy Miklós megbízásából *Kenderesen a templomtorony és a lelkészlakás*.

1929-től Miskolc városánál teljesített építészfőmérnöki szolgálatot. Tervezéseinél fő törekvése a nemzetközi ultramodern építészettel szemben a magyar népi építészet elemeinek korszerű egyéni felfogásban való alkalmazása és egy új magyar népi irányzatú protestáns templomtipus kialakítása volt. E téren igen elismerésre méltó eredményeket ért el 1938-ig. A második világháborúba való behívásáig összesen 91 épülettervet, közöttük 59 különböző felekezeti templomot tervezett, amelyekből azonban csak 16 valósult meg.

A háború után elhagyta az országot, és mielőtt feleségével végleg letelepedtek volna Deggendorfban, és amíg futotta a magukkal vitt tartalékból, beutazták Kínát, Krétát, Rodoszt, többször Svájcot és Ausztriát, Deggendorfban egyetlen, mellékhelyiség nélküli udvari szobát béreltek. Állást, építési megbízást, de még nyugdíjat sem kapott, némi városi szociális segélyből és akvarellképei eladásából tengették életüket. A második világháború során lebombázott *Nagyvárad-Réti ref. Templom* terveit itt készítette el. és Sándor bátyjával folytatott levelezés útján irányította felépülését. Így irányította még többek közt a *keszthelyi ref. templom* teljes befejezését is. Szeghalmy Bálint 1963-ban hunyt el.

Az életéről és életművéről szóló könyv torzó maradt volna a Deggendorfba települt Székelyhídi házaspár közvetítése nélkül. Így azonban tartalmazza Szeghalmy Bálint ezideig ismeretlen levelezéseit, az életéről és életművéről írottakat, az általa készített tervek és épületek fényképeit az általa bejárt városok és vidékek képeivel együtt, valamint kortörténeti jelentőségű okiratokat.

A könyv kéziratának pusztá léte és annak előfutára a Keszthelyi Református Gyülekezet Szeghalmy Bálint Alapítványának kiadványa, a *Szeghalmy Bálint Emlékkönyv* adott indítást arra, hogy Hévízen az ő több, mint 50 éve készített, sajátosan magyar stílusú protestáns templomterve valósuljon meg most.

A Szeghalmy-könyv megvásárlásával segíthetik a csak hitükre támaszkodó, anyagi erejüket meghaladó munkába kezdett, csekély lélekszámú evangélikus és református gyülekezeteket, hogy majdan a Közép-Európa legnagyobb gyógyvizű távához gyógyulni érkezők imádságuk hajlékát is megtalálják felekezeti és anyanyelvi hovatartozásuktól függetlenül. Adja Teremtő Úr Istenünk, hogy úgy legyen!

WALDORF-HÍREK

A BUDAÖRSI WALDORF-ISKOLA csírája 1991-ben jelent meg egy hagyományos tantervű iskolában. Az itt tanító pedagógusok egy csoportja ekkor már második éve ismerkedett – nyilvános, és kifejezetten szakmai előadások keretében egyaránt – a Waldorf-pedagógia alapjaival. A szülőkkel és a tanárokkal Nelke van der Sloot, holland Waldorf-tanárnő, az első magyarországi Waldorf-iskola alapítója dolgozott az iskola előkészületein.

Az 1991-92-es tanévben elsőtől ötödikig indult egy-egy osztály Waldorf-pedagógiai módszerek alkalmazásával. A tanítók közben elvégezték a magyarországi posztgraduális Waldorf-tanárképzőt, amelyet Mesterházi Zsuzsa szervezett. Sajnos az idő előrehaladtával egyre jobban látszott, hogy az általános iskola szervezeti keretei, hagyományai nem adnak helyet a Waldorf-pedagógia számára.

A szülők által létrehozott Rubicon Waldorf-pedagógiai Alapítvány, amely eredetileg arra a célra jött létre, hogy az általános iskolai oktatás keretein belül támogassa a Waldorf-pedagógia szerint működő osztályokat, megváltoztatta célkitűzését, és iskolafenntartó alapítvánnyá alakult át. Így az 1994-95-ös tanévtől kezdve önálló Waldorf-iskola működik Budaörsön. Szeptemberben már hetedik osztályos lesz a legmagasabb évfolyamunk.

Csak részlegesen tudtuk eddig megvalósítani a művészeti tantárgyak közül az euritmia tanítását, és a szabad vallás is hiányzik az iskolából, de okkal reménykedhetünk abban, hogy a következő tanév erre éppúgy megoldást hoz, mint az eddigi épület-gondjainkra.

Ha megkapjuk az állami *fejkvóta* mellé azt a támogatást is, amit az önkormányzat ad az általános iskolába járó gyerekek után, akkor biztosan folytathatjuk a megkezdett utat. Ha nem – és a külső feltételek tovább romlanak – akkor nem tudjuk, hogy láthatjuk-e a szárbá szökkent mag teremtését is.

Szentkúti Márta

Szándékunk, hogy továbbra is hirt adjunk a magyarországi Waldorf-pedagógia közérdeklődésre számot tartó eseményeiről. Kérésünk ellenére feltehetően az évvégi elfoglaltságok és a több iskolát is sújtó fenntartási nehézségek miatt máshonnan nem kaptunk beszámolót az iskolák helyzetéről. Reméljük, hogy a hírek között később sor kerül az ismertetésekre.